

## نقش مسوولیت پذیری مردم در ارتقا کیفیت فضاهای شهری نمونه موردی: پارک ملت ارومیه

سیدمومن فوادمر عشی<sup>۱</sup>، سحر تیمورزاده دیدانی<sup>۲\*</sup>، نیما بایرام زاده<sup>۳</sup>

۱- مربی دانشگاه غیردولتی علم و فن ارومیه- پژوهشگر دکتری شهرسازی دانشگاه لیسبون، smfoadm@efc.ac.ir

۲- دانش آموخته مهندسی شهرسازی دانشگاه پیام نور مرکز ارومیه، saharateymurzadeh@gmail.com

۳- باشگاه پژوهشگران و نخبگان، واحد ارومیه، دانشگاه آزاد اسلامی، ارومیه، ایران، nima.bayramzadeh@yahoo.com

### چکیده

فضای شهری به عنوان بستر شکل گیری تعاملات اجتماعی افراد، نقش بسیار مهمی در برنامه ریزی و طراحی شهری دارد. ارتقاء شاخصه های کیفی اینگونه فضاها، موجب بهبود روابط بشری در فضاهای عمومی می شود و همچنین کیفیت زندگی شهری را بهبود می بخشد و با ارتقا کیفیت فضاهای شهری عمر فضا افزایش می یابد و می تواند برای نسل های بعدی استفاده شود همچنین فضاهای شهری بدون حضور مردم کالبدی بیش نیستند و ارزش خاصی ندارند. فضاهای شهری عمومی در زمره فضاهایی هستند که میزان حضور پذیری مردم در آنها به بیشترین حد خود می رسد و با توجه به این امر می توان نتیجه گرفت که توجه به کیفیت این فضاها در الویت باید قرار گیرد در این بین حس مسوولیت پذیری می تواند باعث کاهش صدمات مردمی به این فضاها شود همانگونه که فرد نسبت به منزل خود حس مسوولیت پذیری دارد می تواند نسبت به فضاهای شهری نیز حس مسوولیت پذیری داشته باشد تا از میزان افرادی که به وندالیسم شهری روی می آورند کاهش یابد. نتایج حاکی از آن است که میزان حس مسوولیت پذیری در مردم با میانگین ۳٫۹ نشان دهنده مسوولیت پذیری متوسط رو به بالا می باشد همچنین این میانگین نشان دهنده تأیید شدن فرض می باشد. در نهایت نیز بهترین راهکار ارائه شده آموزش در مدارس از سنین کم می باشد و با توجه به مقدار ضریب اسپیرمن که بین ۰٫۳ تا ۰٫۵ می باشد که بیانگر رابطه متوسط مستقیم میان این دو مسوولیت پذیری و کیفیت فضای شهری می باشد.

**واژه های کلیدی:** مسوولیت پذیری، کیفیت، فضاهای عمومی شهری، پارک ملت، ارومیه.

### ۱- مقدمه

فضای شهری به عنوان یکی از زیرمجموعه های مفهوم فضا، از مقوله ی فضا مستثنی نیست. بدین معنی که ابعاد اجتماعی و فیزیکی شهر رابطه ای پویا با یکدیگر دارند. در واقع فضای شهری مشتمل دو فضای اجتماعی و فیزیکی می شود. (۱)  
یک فضای شهری را می توان بر مبنای رویکردهای مختلف محیطی، جغرافیایی، معماری و... مطالعه و بررسی کرد. فضای شهری، عرصه ی ایفای نقش بازیگرانی است که هریک به عنوان کنشگرانی از جامعه ی خود محسوب می شوند. نقش های مثبت و گاهی منفی، نقش های پررنگ و گاهی کمرنگ، نقش های عام و گاهی خاص. فضای شهری به مفهوم صحنه ای است که فعالیت های عمومی زندگی شهری در آن ها به وقوع می پیوندند. خیابان ها، میادین و پارک های یک شهر فعالیت های انسانی را شکل می دهند. این فضاهای پویا در مقابل فضاهای ثابت و بی تحرک محل کار و سکونت اجزای اصلی و حیاتی یک شهر را تشکیل داده. شبکه های حرکت، مراکز ارتباطی، و فضاهای عمومی بازی و تفریح را در شهر تأمین می کنند. (۲)